

17 sotataitoa maameriilmao_mixdownrealness

Äänitteen kesto: 38 min

Litterointimerkinnät

Haastattelija:	Marko Palokangas
Haastateltavat:	Jarmo Mattila Inka Niskanen Iiro Penttilä
sa- (sana)	sana jää kesken epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja
(-) (--) [tauco 10 s]	sana, josta ei ole saatu selvää useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää vähintään 10 sekunnin tauco puheessa
, . ? :	kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauco puheessa

[musiikkia]

PUHUJA:

Kuuntelet Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon ytimessä -podcastia. Jaksoissa sotataidon asiantuntijat keskustelevat ajankohtaisista yhteiskuntaan ja sen turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

[musiikkia]

MARKO PALOKANGAS:

Tervetuloa kuuntelemaan Operaatiotaidon ja taktiikan podcastia. Minä olen sotilasprofessori Marko Palokangas. Tällä kertaa kanssani keskustelemassa ovat everstiluutnantti Jarmo Mattila, komentaja Iiro Penttilä ja everstiluutnantti Inka Niskanen, eli meidän sotataidon laitoksen sotalinjojen pääopettajat ja sitten vielä sotataidon laitoksen pääopettaja. Tervetuloa kaikille.

JARMO MATTILA:

Kiitos.

INKA NISKANEN:

Kiitos:

IIRO PENTTILÄ:

Kiitos.

MARKO PALOKANGAS:

Olemme sotataidon ytimessä, sillä tässäkin jaksossa keskustelemme sodankäynnin ilmentymistä ja operaatioista maalla, merellä ja ilmassa Ukrainan sodan näkökulmasta. Ukrainan sota ei ole pelkkää mekanisoitujen taisteluosastojen vyöryttämistä, panssaritorjuntaa tai ohjusiskuja siviilikohteisiin, vaan myös ilmassa ja merelläkin operoidaan ja soditaan kiivaasti. Olemme huomanneet, että Venäjän asevoimien heikko suorituskyky Ukrainassa on yllättänyt sotilasasiantuntijat ja sodankäynnin analyytikot monellakin tapaa. Puutteita ovat olleet muun muassa logistiikan häiriöt, varusteiden puutteet tai huonot varusteet, heikko moraalit, viestintä, sekalainen komentorakenne, merivoimien alusten suojaaminen sekä Venäjän ilmavoimien ja ilmapuolustuksen sekä risteily-, ballististen ohjusten heikko suorituskyky.

Kun Venäjän asevoimat aloittivat laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaan maalla, merellä ja ilmassa 24. päivä helmikuuta 2022, useimmat analyytikot odottivat venäläisten joukkojen olevan säälimättömän tehokkaita ja operatiosuunnitelmien tarkkoja suhteessa niihin valtaviin riskeihin, joita operaation väistämättä asetti Venäjän sotänäyttämöllä ja kansainvälisestikin. Nopeasti ilmaantui viitteitä siitä, että vähän meni Venäjän suunnitelmien mukaan ja että suunnitelmat, keinot ja toimenpiteet eivät olleet yhdenkään (puolustushaaran käytön) [0:02:27] osalta järkeviä.

Miltä tämä arvot keskustelijat kuulostaa teidän näkökulmasta? Oletteko havainneet niin maa-, meri- tai ilmasodankäynnissä joitakin sellaisia uudenlaisia odottamattomia piirteitä, mitä nyt Ukrainan sota on meille osoittanut? Jos aloitamme vaikka maasodankäynnistä. Jarmo Mattila, ole hyvä.

JARMO MATTILA:

No, koko hyökkäyksen aloitus jo sinänsä, jos näin rationaalisesti ajatellaan, niin se oli jo yllätys, että se yleensäkin käynnistyi. Venäläisten ryhmitys oli tämmösen sotilaallisen painostuksen ryhmituksen omainen ympäri Ukrainaa vailla mitään painopistettä. Kaikkien arvioiden mukaan voimasuhteet, kun lasketaan ryhmitys ja mahdolliset tavoitteet, niin hyökkäykselle ei ollut mitään tällaisia realistisia mahdollisuuksia ees onnistua niillä tavoitteilla. Eli hyökkäyksen aloitus sisälsi valtavat riskit, kun sitä lähdettiin tolla lailla toteuttamaan. Venäläisethän pyrkikin tälleen hyvin yllätyksen omaisesti. Varmaan yksi keskeinen tavoite oli Kiovan valtaaminen tai pääosan Kiovan hallintokortteleitten valtaamisesta ja hallinnon nopeasta suistamisesta. Oletusarvo varmaan oli myös se, että ukrainalaiset antautuu hyvin nopeasti ja ottaa heidät avosylin vastaan, mutta näinhän ei sitten tietenkään tapahtunut.

MARKO PALOKANGAS:

Eli voidaanko sanoa, että Venäjän asevoimien nimenomaan maasodankäynnissä aliarvioitiin vastustaja jollain tavalla tai asettiin liian yltiöoptimistisia tavoitteita siihen maaoperaatioon?

JARMO MATTILA:

Kyllä. Aliarviointiin vastustaja ja tehtiin useitakin arviointivirheitä.

MARKO PALOKANGAS:

No, me emme maasodankäynnissä nähneet tulijyrää, joka sen tuli-iskun jälkeen olisi Venäjän doktriinin mukaan ollut kenties odotettavissa. Emme nähneet salamasodan kaltaista panssaroitua ja moniportaista kiilaa kohti tärkeitä tavoitteita, vaan viiteen suuntaan hajautetun hyökkäyksen. Miten näet, onko tässä syynä Ukrainan puolustusvoimien kyky vastata siihen hyökkäykseen, kansainvälinen tuki vai joku muu tekijä, joka aiheutti sitten sen, että Venäjän asevoimat ei maasodan käynnissä päässeet niitten ensimmäisten päivien tai viikkojen aikana tavoitteeseen?

JARMO MATTILA:

Mä ite oletan että tai näyttää siltä, että sotilaille ei ollut edes annettu sellaista sotilaallista tehtävään niin kuin normaalisti annetaan sotilaille. Tommosessa tilanteessa hyökkäystehtävä. Vaan he tuli enemmänkin miehittäjänä. Se ryhmitys, miten sinne ajettiin Ukrainan alueelle sisään, niin se oli enemmän kuin miehittäjien ryhmitys. Välillä näytti, että venäläiset olettaa, ettei ole minkäänlaista uhkaa, ei ilmasta, ei maasta. Ollaan tiiviissä ryhmityksessä. Ei toimittu millään lailla heidän ohjesääntöjen mukaisesti. Vasta nyt viime aikoinahan on nähty sitä perinteisempää venäläistä taistelutapaa, että hyvin tiukasti keskitetään voima yhdelle aika pienelle alueelle. Käytetään kunnon tulivalmisteluja pitkään ja varmistetaan se hyökkäyksen onnistuminen. Näin minimoidaan myös omia tappioita. Nythän se hyökkäys onkin hitaasti mutta varmasti tuottanut sitten tulosta niillä alueilla, missä näin on tehty.

MARKO PALOKANGAS:

No, merisodankäynnin näkökulmasta on hyvin mielenkiintoista, että itse asiassa Ukrainan sodan merioperaatiothan käynnistyivät jo muutama viikko ennen sen maahyökkäyksen alkua. Eli 13. päivä helmikuuta Venäjä aloitti siellä Mustallamerellä ja Asovanmerellä sulkemaan merialueita vedoten paikallisiin harjoituksiin tai harjoitteluun. Venäjä myös keskitti Mustallemerelle ja Asovanmerelle kymmeniä taistelualuksia ja Välimeren voimaryhmään lisäsi myöskin tiettävästi noin 17 alusta. Miten Iiro Penttilä näet merisodankäynnin näkökulmasta, oliko synkronointi

maaoperaatioon ja ilmaoperaatioon tarkoituksellisesti ajoitettu muutamaa viikkoa aikaisemmin ja mikä sen tarkoitus oli?

IIRO PENTTILÄ:

Mielestänne oli ja nää valmistelut oli omasta mielestä sen verran massiivisempia, et se yllätti justinsa, et maavoimat lähti sitten näin kevyesti liikenteeseen. Jos katsotaan vielä kauemmas, niin vuonna 2008, kun Krim vallattiin, jo siitä alko taistelutilan muokkaaminen. Ukraina menetti 70 % merivoimistaan silloin. Venäjä pysty valvomaan niin Kertšinsalmen kun sitte pohjosen Mustanmeren. Niin tää valmistelu lähti jo silloin käytiin. Sitten he toivat lisää voimaa Mustallemerelle ja aloittivat tän harjoitustoiminnan, sen jälkeen sitten meriliikenteen katkaisemisen, hankkivat meriherruuden sinne. Kaikki nää valmistelut, mitä siinä tehtiin anto osottaa, että olis jotain suurempaa suunniteltu tai ainakin (pitkäkestoisempaa) [0:07:36]. Merivoimat ei lähteny niin soitellen, vaan aika massiivisella joukolla ja pitkäaikaisella valmistelulla. Et tää alkuvaihe meni oppikirjan mukaisesti. Sitten vielä valtasivat Käärmeasaaren siinä alkuvaiheessa, niin kaikki meni alussa hyvin. Mutta niinku Mattila tossa sano, niin kumminkin sitten aliarvioivat vastustajan sitten siinä, kun (Ukrainan päässä) [0:08:15] ilmeisesti olettivat, et olivat saaneet tuhottua niin paljon Ukrainan merivoimien suorituskykyä, et mitään uhkaa ei ollut. Koska sen jälkeen, kun he oli nää valmistelutoimenpiteet tehny, niin risteilivät siinä Odessan edustalla aika huolettomankin näkösesti ja tuhoisin seuraamuksin niinku tiedät.

MARKO PALOKANGAS:

Klassinen sotataidollinen esimerkki siitä, että aika, paikka ja tila oli otettu haltuun jo todella vuosia aikaisemmin. Tämä oli oikein hyvä muistutus, minkä Iiro annoit meidän kuulijoillekin, et sotaahan on käyty siis kahdeksan vuotta aina sieltä vuodesta 2014 lähtien ennen kaikkea siellä merellä. No, mainitsit Käärmeasaaren valtauksen. Oliko se tarkoituksellinen operaatio, suunniteltu? Näyttikö se suunnitellulta ennalta vai mikä oli sen Käärmeasaaren valtauksen asema tän koko sodan uuden vaiheen näkökulmasta? Oliko se on strateginen sijainti vai mikä siihen vaikutti?

IIRO PENTTILÄ:

Se oli strateginen sijainti, koska Ukrainalla kun ei mitään suuria aluksia enää tuossa alkuvaiheessa ollu, niin se oli heidän strateginen alus, joka siinä kiinteästi paikalla ja ja sen valtaamalla estivät maalinosoitukseen sitten sinne pohjoiselle Mustallemerelle. Tällä hetkel nyt ollaan nähty, niin siinä risteilly jatkuvasti yksi venäläinen alus estämässä sitä meriliikennettä Käärmeasaaren ja Sevastopolin välillä. Sen jälkeen he pystyivät ottamaan haltuun ton pohjoisen Mustanmeren.

MARKO PALOKANGAS:

No, kun tätä nauhoitetaan, nyt sotaa on käyty jo reilusti kolme kuukautta ja kohta puolitoista viikkoa. Lähestymme sadan päivän maagista demarkaatiota sodan kulussa. Ilmavoimien puolelta sitten tai ilmasodankäynnin puolelta on tapahtunut hyvin paljon asioita, mitkä myöskin ovat herättäneet meidän mielenkiinnon. Venäjän ilmavoimat ei tiettävästi ole edelleenkään saavuttanut täydellistä ilman herruutta Ukrainan alueella numeerisesta ylivoimastaan huolimatta, vaikka ilmassa operoideaankin aktiivisesti. Mitenkäs Inka Niskanen näet tämän Venäjän ilmavoimien toiminnan aina sieltä sodan tai tämän sodan vaiheen alusta tähän kohta sadan päivän kuluneeseen operaatioon?

INKA NISKANEN:

Tän vaiheen alkuasetelma oli tosiaan sellanen, niinku täs oikeestaan tulikin jo esiin, että Ukrainan ilmavoimat ja ilmapuolustus oli selkeästi alakynnessä. Ukrainan ilmavoimat sekä laadullisesti että määrällisesti alakynnessä. Verrataan taistelukoneiden määrää esimerkiksi. Venäjän uusi hävittäjäkalusto, joka tuonne alueelle oli tuotu huomattavasti modernimpaa kuten myös sitten ilmataisteluaseet. Verrattuna sitte Ukrainalla olevaan venäläisperäiseen hävittäjäkalustoon. Alkuasetelmassa Venäjän ilma-avaruusvoimien tukeutuminen, järjestelyt siinä Ukrainan ympäristössä, nii siinäkään ei ollu mitään sellasta ihmeellistä, että asetelma oli edullinen siltäkin kantilta Venäjälle.

Mut sitte käynnisty tuli-iskulla, joka klassiseen tyyliin käynnisty aamuyöstä. Hyökättiin Ukrainan ilmapuolustuksen kohteita vastaan. Sekä lentokenttiä että komentopaikkoja, kiinteitä tutkia ja sitten ilmapuolustusjärjestelmiä vastaan. Tällä iskulla saavutettiin kyllä menestystä, mut sit se näytti siltä, että sitä menestystä ei hyödynnetty.

MARKO PALOKANGAS:

No, näin ehkä maallikon näkökulmasta moni on esittänyt kysymyksen, että miksi puolustushaarat eivät ole toimineet kiinteämmin yhteistoiminnassa toisiinsa Venäjän asevoimien (-) [0:12:08]. Tuhannen taalan paikka vastata asiantuntijoiden suulla siihen, että miltä se on teidän mielestä näyttäytynyt. Jos aloittaa nyt ihan vaan siitä, että ovatko puolustushaarat ylipäätään toimineet yhteistoiminnassa. Jos ovat, niin miltä osin? Onko siinä onnistuttu, epäonnistuttu? Mitäs Jarmo Mattila sanois tähän?

JARMO MATTILA:

Niin se on sama hämmästyttänyt, että kuitenkin venäläiset on vuosia harjoitellut hyvinkin tiiviisti esimerkiksi ilmasta maahan tukemista. Nyt sitä ei varsinkaan alkuvaiheessa kunnolla nähty. En tiedä, onko syynä ollut sitten tämä myös johtamisen sekavuus. Että nyt jos katotaan johtamisrakennetta, mikä siinä alkuvaiheessa oli, niin ei ollu semmosta selkeätä yhtä esikuntaa, joka johti pelkästään Ukrainan operaatiota. Vaan siellä oli neljä sotilaspiirin esikuntaa tai

heidän kenttäkomentopaikkaansa, jotka johti omia suuntiaan ja joissa oli omat joukot alla. Voi olla, että he tappelivat keskenään vähän niinku resursseista, että ilmavoimat tuki sitten aina kutakin suuntaa vähän niinku erikseen. Ei ollu siinäkään selkeätä painopistettä. Tää voi olla yksi syy.

MARKO PALOKANGAS:

Mites Iiro?

IIRO PENTTILÄ:

Merivoimien puolelta meni ehkä vähän paremmin, jos ajatellaan Asovanmeren, sanotaan rantataisteluja, niin siellähän tuettiin merivoimien joukoin. Siel oli tämmösiä, ei ehkä maihinnousuja, mutta joukkoja kuljetettiin sinne maarintaman tueksi ja käytettiin tulta meriltä. Tuettiin sitä maarintamaa. Et siin oli ehkä enemmän yhteistoimintaa ja muutenkin sitten merijalkaväkiprikaatijoukolla tuettiin. Muun muassa Harkovassakin oli taisteluja, mutta et se oli enemmänkin tämmöst joukkojen (tuomista) [0:13:54] ja tulituen antamista. Mut et jonkinäköistä yhteistoimintaa siinä kumminki oli, et ehkä hieman paremmin onnistuttiin.

MARKO PALOKANGAS:

No, mitenäs Inka ilmavoimien puolelta? Onko ilmavoimien tuki esimerkiksi maaoperaatioon ollut merkittävä tai riittävä tai onneton?

INKA NISKANEN:

Ei voi kyl tässä antaa kovasti kehuja Venäjä ilma-avaruusvoimille, joiden tärkein tehtävä on kuitenkin maaoperaation tukeminen ja sen tavoitteiden edistäminen. Mä tos puhuin siitä tuli-iskusta, jonka menestystä ei hyödynnetty. Ukraina toipu siitä noin kahdessa vuorokaudessa. Sen jälkeen sen sijaan, et oltais nähty tällanen määrätietoinen ja koordinoitu ilmakampanja, joka olis jatkanut tätä ilmapuolustuksen lamauttamista ja sitte tukenu maavoimien hyökkäystä, niin pikemminkin yksittäisiä suorituksia. Mutta tää on nyt sitte kyllä muuttunu tässä sodan kuukausien edetessä.

MARKO PALOKANGAS:

Niin Venäjän asevoimat on hyvin tunnettu siitä jo puna-armeijan ajalta, että kyllä taisteluiden aikana opitaan omista virheistä ja pyritään parantamaan niin taktisella, operatiivisilla kuin jopa ihan strategisellakin tasolla. Tartun hieman tähän, mitä Iiro mainitsi noista maihinnousuista. Sitä paljon odotettiin, et tuleeko massiivinen maihinnousu sieltä Asovanmeren suunnalta esimerkiksi Mariupoliin ja sitten Mustanmeren puolelta sinne Odessaan. Niitä ei kuitenkaan varsinaisesti nähty? Löydätkö tähän jotain tekijöitä tai syitä?

IIRO PENTTILÄ:

Joukot loppu kesken, eli merijalkaväkeä ei ollut enää sitten maihinnousualueilla, että he joutuivat sitä käyttämään muualla. Jos merijalkaväkiprikaati käyttäisi jossain Harkovankin suunnalla, niin sitä on jaettu sinne, minne on ollu pakko jakaa. Asovanmeren suunnalla niin siel varmaan tämmöstä massiivista maihinnousua odotettukaan tai arvioitu eikä ois ollu tarpeenkaan. Niitä kuljetuksiä toteutettiin ja varmaan saivat tuettua sitä maarintamaa. Mut sitten Odessan suunnalla se, missä Venäjä onnistuu, niin pysty sitomaan puolustajan joukkoja sinne Odessaan. Mutta se, että massiivinen maihinnousu ois suoritettu jonnekin sinne Odessan suuntaan, niin ois vaatinut sitten Mykolaivin valtaamisen ja maarintaman etenemisen sieltä sitten lännen suuntaan, ja ku tässä ei maarintama onnistunut, niin myöskään sen maihinnousun toteuttaminen, se ois ollu niin riskialtis. Se joukko ois sitten jäänyt yksinään sinne, niin loppujen lopuksi tulisi tilanteeseen, et ei niissä aluksissa varmaan enää ollu merijalkaväkiprikaatiä ja maarintama ei edenny, niin sitä ei toteutettu. Eli edes Venäjä ei lähde sitten toteuttamaan väkisin suunnitelmaa. Mut uskon, että tämmönen oli suunnitelmissä. Ainakin alusten puolesta voima ois riittänyt siihen.

MARKO PALOKANGAS:

Varsin hyvä esimerkki siitä, kuinka tärkeää sodankäynnissä ja varsinkin nykyaikaisessa sodankäynnissä on puolustushaarojen välinen yhteistoiminta ja yhteisoperointi. Nyt nostan vielä keskusteluun yhden operaatiotyypin eli maahanlaskun. Sitäkin odotettiin kovasti eri suuntiin. Vaikka Venäjän maahanlaskujoukot valtasivat nopeasti Hostomelin lentokentän siinä operaation alkuvaiheessa, niin heistä tuli eristetty kohde sillanpää sijaan. Tässä varmasti ilmavoimien, Venäjän avaruusilmavoimien tuki sen operaation loppuun saattamiseksi oli puutteellista. Onko Inkalla tai Jarmolla tähän maahanlaskuoperaatioon näkökulmaa tai näkemystä? Mitä siinä tapahtui?

INKA NISKANEN:

No, ison riskin operaatio ja ei ollut ilman herruutta, ei kyetty tukemaan. Näyttäisi siltä, että myös täs koordinaatiossa oli kyllä ongelmia.

MARKO PALOKANGAS:

Niin, sanottiin et Pihkovan pojat oli aika pitkään ilmassa. Odottivat ja kiertelivät siellä, mut eivät koskaan päässeet maahan, vaan joutuvat palaamaan sinne lähtökentällä. Mites Jarmo?

JARMO MATTILA:

Niin ja tietävästi Ukraina osas odottaa tätä operaatiota Hostomeliin. Elikkä on tullut myöhemmin tietoa, että länsimainen tiedustelu olis saanut tämän selville ja olisi vuotanut tämän tiedon tai kertonut ukrainalaisille tietenkin tällaisen. Ukraina hyvin nopeasti kykeni vastaamaan, tekee vastaoperaation tänne lentokentälle. Yleisesti ottaen tämmönen maahanlaskuoperaatio niin se vaatii aina tuekseen myöskin maahyökkäyksen. Eli varsin nopeasti pitää sen maayhteys siihen maahanlaskettuun joukkoon yleensä saada, ja nyt tämä oli varsin syvällä täällä Kiovan kupeessa tää maahanlaskualue. Sieltä oli kuitenkin kohtuullisen pitkä matka Valko-Venäjän rajalta huonoja yksittäisiä teitä pitkin sinne kohteelle. Tämähän jo ennen sotatoimien alkua arvioitiin, että tää ei missään nimessä voi olla päähyökkäyssuunta, koska se maasto ja tiestö ei sitä mahdollista. Mut kuitenkin venäläiset yritti tätä. Tässä oli lopputulos, et se epäonnistu.

MARKO PALOKANGAS:

Viittasit tässä omassa kommentissasi tiedustelutietoihin, joka on yksi merkittävä osa ollut tämänkin sodan ratkaisevia tekijöitä. Ehkä tunnetuin tämä sodan tiedustelutiedon hyväksikäyttö Ukrainan puolustusvoimien puolelta torjuntaan on ollut risteilijä Moskvan upottaminen ja siihen liittyvä hämäävä ilmatoiminta sekä kenties samaan aikaan tehty maaoperaatio. Jutellaas vähän aikaa tästä herkullisesta Moskvan tapauksesta. Onko Iiro sinulla tähän tiedustelutieto tai siihen jotain valottavaa näkökulmaa?

IIRO PENTTILÄ:

No, sanotaan, jos alotetaan siitä vastustajan aliarvioimisesta, niin totta kai se, että Moskva tuotiin jo noin lähelle, missä se upotettiin sitten, niin osoitti, että ei osattu odottaa uhkaa rannikon suunnalta. Ilmeisesti odotettiin, että Ukrainalla ei oo Neptun-ohjusta käytössä, mitä he ei käyttäny pitkään aikaan. Eli olettiko he, että he oli saanu siinä ensi-iskuissa jo tuhottuu sen pois ja sitä ei tarvinnu huomioida. He ties, että rannikol on jotain miinotteita laskettu, et he ei tuu ihan lähelle, mutta että ilmeisestikään eivät ainakaan osanneet odottaa. Tietenkin silloin merenkäynti aika kova. Että vaikka siel oltais oltu hereillä, niin niitten meritorjuntaohjusten havaitseminen, jotka tulee pinnalla, niin saattaa sinne aaltovälkkeeseen häipyä. Mutta sitä ennen nähtiin monena päivänä kuvia alusosastosta kuvattuna Odessan rannalta, missä näky alusten siluetit. Eli kyllä niitä tuotiin ihan niinku näytille sinne. Jos he olis omannut tän tiedustelutiedon, että Ukrainalla on valmius käyttää Neptun-ohjusta, niin ei varmasti ois tuonu. Et kyl siin oli vääränlaista tiedustelutietoo. Ei tiedostettu uhkaa ja tää on varmaan osittain aiheuttanut sen, että kyettiin iskemään. Vanhaa 80-luvun alusta mutta kumminkin modernisoitua ja vahvasti ilmatorjuntaohjuksin varustettua, niin monta tekijää.

MARKO PALOKANGAS:

Nyt kun mainitsit ilmatorjunnan ja ilmapuolustuksen, aluksillahan on hyvin voimakas ilmapuolustus ja ilmatorjuntakyky. Miten Inka häirittiinkö alusta tai hämättiinkö sitä ilmasta käsin niin, että pystyttiin sitten maalta iskemään Neptunella siihen?

INKA NISKANEN:

Se on mahdollista.

MARKO PALOKANGAS:

Kaikki on mahdollista.

IIRO PENTTILÄ:

Ainakin puhuttiin, että näitä Bayraktareitki ois käytetty tässä. Vedetty huomiota johonkin muuhun suuntaan. Ehkä tiedusteltu, saatu aluksen paikkaakin, että Ukrainalla on hyvin rajattu kyky saada maaliosoitus tuolta alueelta, mutta kun tuodaan näin lähelle, niin varmasti näin iso maali on ollu sitte.

MARKO PALOKANGAS:

No, miten Inka, Ukrainan ilmavoimat? Ovatko he kyenneet operoimaan ilmassa? Jos ovat, niin millä tavalla, ja onko sillä ollut mitään vaikutusta?

INKA NISKANEN:

No, meil on toistaseks rajoittunut käsitys siitä, mutta jotakin voidaan sanoo. Varmaankin kaikkien hämmästykseks niin edelleen Ukrainan ilmavoimat kykenee operoimaan. Siel on tilannekuva, siel on ilmatorjuntajärjestelmiä, jotka edelleen kykenee toimimaan, ja sit myös hävittäjät lentää ja rynnäkkökoneet lentää. Ja sit on tietenkin lennokit, jotka on saanu paljon huomiota ja kantanu kortta kekon tällaisen yleisen maanpuolustustahdon eteen Ukrainan kansan keskuudessa.

MARKO PALOKANGAS:

Niin ja sil on varmasti jo psykologisestikin aika iso merkitys, että omat puolustusvoimat, jotka puolustavat hyökkääjää vastaan maalla, merellä, niin näkevät, että ilmassa myöskin operoidaan. Että sillä yksittäiselläkin konesuorituksella saattaa olla henkisesti iso vaikutus. No, tietysti tää oli hyvä, mitä Inka sanoi äsken, et meillä on hyvin vähän faktista tietoa siitä, miten Ukrainan puolustusvoimat ovat organisoituneet ja toimivat. Mut me olemme nähneet erilaisia taistelutapoja niin maalla, merellä kuin ilmassakin. Maallahan tää on keskittynyt pitkälti mekanisoitujen näiden pataljoonan taisteluosastojen pienryhmätorjuntaan tai jopa ehkä tämmöseen parveilutaktiikkaan sissisodankäynnin menetelmien mukaisesti. Miten Jarmo näet maaoperaatiossa Ukrainan puolustusvoimien

joukkojeen toimineen? Onko se ollut koordinoitua? Onko siinä taustalla pitkä harjoittelujakso? Ovatko he osanneet varautua tämänkaltaiseen hyökkäykseen?

JARMO MATTILA:

Mun näkemyksen mukaan Ukrainan puolustustaistelu on ollut hyvin johdettua. Kyllä se on ihan systemaattista ollut. Alkuvaiheessa ehkä joillakin suunnilla vähän ihmeteltiin, että miten se hyökkäys, venäläisten hyökkäys pääsi nopeasti syvyyteen. Saattoihan olla, että siellä ei juuri ollut vahvoja joukkoja vastassa joissakin suurissa. Tai sitten se oli ihan taktiikkaa, että päästettiin tarkoituksella syvemmälle ja sen jälkeen sivustat avautu ja päästiin iskemään näistä välityksistä niin kuin tapahtukin. Niillä aiheutettiin isot tappiot juuri niissä suunnissa venäläisille. Sen sijaan suunnissa, missä venäläiset ei päässy syvyyteen, vaikka täällä Donbassin alueella, missä kahdeksan vuotta ollaan jo vastakkain oltu, siellä oli vahvat Ukrainan voimat ja Venäjä ei päässyt etenemään. Mut siellä ei myöskään tuotettu samanlaisia tappioita sitten venäläisille.

MARKO PALOKANGAS:

Niin se on ollut ehkä enemmän siellä asemasodan tai kulutusodan kaltaista kuin se liikesota, jota me nähtiin tuolla Kiovan pohjoispuolella ainakin operaation alkuvaiheessa. Mitenkäs Iiro sitten merisodankäynnissä Ukrainan puolustusvoimat ovat toimineet? Onko heillä sellaista kuin laivasto tai merisodan kykyä siellä alueella vai onko toimittu lähinnä maalta käsin ja ilmasta käsin?

IIRO PENTTILÄ:

Lähinnä maalta ja ilmasta. Että todellakin 70 % siitä heidän merivoimistaan meni jo silloin 2014. Nyttten lippulaiva heidän omien sanojensa mukaan upotettiin sinne satamaan. Eli heillä ei tämmöstä kykyä, ja sen takia toi Venäjän Mustanmeren laivaston toiminta ehkä näyttääkin näin hyvältä, koska Venäjä on ollu niin ylivoimainen. Eli kyllä ne suurimmat, mitä median kautta havainnu niin tappiot, mitä on tuotettu, niin on ollu nää miehittämättömät ilma-alukset. Et siel on käytetty tulta Käärmeasaaren, Käärmeasaaren tuotua huoltoalusta vastaan, pienempiä näitä Raptor-luokan aluksia vastaan on kyetty toimimaan miehittämättömältä ja sitten tää alligaattoriluokan Orsk, joka Berdyanskin satamaan, niin maalta kyettiin vaikuttamaan. Sitten oli väitteitä, että jopa tätä Bujan-luokkaa oltais raketinheittimellä ammuttu ja muuta. Niin keinot on moninaiset, mut sanotaan, että keskeisin, mitä Ukrainan merivoimat on kyennyt tekee, niin jonkinlaista merimiinoitustoimintaa, joka aiheutti sen, että Venäjä joutui huomioimaan tän ja vetämään vähän kauemmas niitä aluksiaan. Nyt sitten tän Neptun-luokan tai Neptun-meritorjuntaohjus, et jos Moskva sil ammuttiin, niin sen käyttö. Ja nythän paljon puhutaan, että tää läntinen aseapu niin tois ratkasun. Että Harpoonit ratkaisis kaiken ja saatais meriyhteydet avattua, niin näinhän se ei ole. Että se tuo apua siihen. He pystyy kiistämään Venäjän merenherruuden ajallisesti, mutta jos nää

meriyhteydet halutaan oikeasti avata ja viljalaivat liikkumaan, niin sinne tarvitaan jonkinlaista merellistä presenssiä, jotain aluksia. Et sitä ei rannikolta tätä asiaa ei hoideta. He pystyy kiistämään ja tekemään pieniä tappioita, mutta ilman merivoimia, niin tääkin oli osa tätä taistelutilan muokkaamista, että Venäjä aloitti tän operaation, sodan ennen kun Ukraina ehti hankkimaan. He on tilannut Britannialta ja Turkilta aluksia, niin sen jälkeen heil ois ollu paljon parempi kyky toimii tuol Mustalmerellä. Niin ehkä tääkin asetelma.

MARKO PALOKANGAS:

Ukrainassa on paljon maantieteellisiä yhtymäkohtia Suomeen. Suomen on sanottu monta kertaa olevan saari, jota ympäröi Itämeri. Esimerkiksi juuri viittaamasi kauppamerenkulku ja elintarvikkeiden tuonti on paljon meren käytön ja merikuljetusten varassa. Ukraina näyttää olevan hieman samanlainen ennen kaikkea, kun ottaa huomioon, että sehän on yksi Euroopan, jos ei jopa maailman suurimpia viljan viejiä. Miltä näyttää Euroopan tulevaisuus tai jopa Afrikan mantereen tulevaisuus, jos ukrainalaista viljaa ei saada vuosikausia viettyä sieltä Mustanmeren kautta eteenpäin? Iiro.

IIRO PENTTILÄ:

Se on suuri humanitaarinen katastrofi. Eli vilja on tommosta bulkkitarveta ja sen siirtäminen raiteille niinku tänäänkin Helsingin Sanomis on saatu lukee, niin raidelevyydet on erilaisia. Niin se ei vaan tapahdu hetkessä. Eli laivat on paras tapa sitä liikuttamaan. Tuolta viedään viljaa erityisesti Pohjois-Afrikkaan, Afrikan sarveen ja Lähi-itään, josta ei muualta saada välttämättä tuotua sitä tai heil ei oo rahaa ostaa sitä muualta. Että Eurooppaan pystyy tuomaan jostain muualta, mut kyllä se tulee meilläkin ruoan hinnassa näkymään. Mutta nälänhätä tulee olemaan äärimmäisen vakava asia varsinkin Afrikan suunnas johtuen tästä. Nyt pitäis ensisijaisesti saada avattua nää meriyhteydet. Siin on esitetty, että alettais siirtämään näitä laivoja tuolta Romanian, Bulgarian aluevesiä pitkin ja että sinne saatais. On esitetty jopa yhdysvaltalais-, britti-, ranskalaiskoalitiota, joka suojais näitä. Mutta sen tietää, että kovin helposti nämä valtiot ei kyllä aluksiaan tuonne Mustallemerelle lähetä. Että pyrkivät estämään tän kohtaamisen kaikin keinoin. Että mikä on se keino, millä saadaan nää avattua, niin se pitäis ratkasta mahdollisimman nopeasti.

MARKO PALOKANGAS:

No, nyt olemme nähneet sodan aikana, kuinka tärkeä Ukrainan puolustusvoimille ja koko kansalle on ollut tämä läntisen yhteisön tuki. On se ollut sitten aseellista tukea, elintarvikkeita ja lääkkeitä tai taloudellista tukea. Ja sehän on aivan oleellinen tämän sodan lopputuloksen tai ylipäätään jatkumisen kannalta. Resurssien riittävyys on paljon se, joka määrää sen, että miten tämä sota jatkuu tai kulkee eteenpäin. Paljon todellakin on merikuljetusten varassa, mutta myös ilmasta ja kumipyörillä kulkee sitä tai rautateitse kulkea sitä apua sinne. Miten inka, onko sinulla mitään tietoa siitä,

pystytäänkö näitä ilmakuljetuksia suojaamaan Ukrainan omasta toimesta vai vaaditaanko siihen tai muita suorituskykyjä?

INKA NISKANEN:

Kun kuljetukset tulee Ukrainan ilmatilaa, niin sit se on Ukrainan vastuulla suojata ne. Mun näkemys on se, että volyyymi ei mitenkään pysty korvaamaan tätä merikuljetuksia.

MARKO PALOKANGAS:

Mites Jarmo, onko sinulla tietoa, onko maalla suojattu ihan sotilasjoukolla näitä esimerkiks asekuljetuksia tai apua?

JARMO MATTILA:

No, ei oo suoraa tietoa, mutta voisin kuvitella, että ainakin herkempää materiaalia niin suojattas. (Suojueita -- olis) [0:30:55] ohjussiirtoja ja niin edespäin, niin vois kuvitella, että näin on.

MARKO PALOKANGAS:

Mä nostan tähän viim-. Lähinnä viimeiseksi teemaksi kaksi tekijää, jotka varmasti kiinnostavat myöskin meidän kuulijoita teidän asiantuntemuksen kautta. Olosuhteet ja itse asias vuodenajat vaikuttaa paljon sodankäyntiin ja sodan kulkuun. Nyt sota aloitettiin helmikuun lopussa, jolloin maaperä oli, jos ei nyt vaikea, niin vähintäänkin haastavaa sen rospuuttoajan vuoksi. Kohta alkava kevät alkoi pehmentää jo sitä tiestön ulkopuolella olevaa peltomaata, joka muuttui pehmeäksi näille mekanisoiduille pataljoonan taisteluosastoille. Eräs tekijä on sitten tietysti se, että Venäjän asevoimien doktriini ja varsinkin maajoukkueen tapa toimia on sitoutua pitkälle kuljetuksessa rautateihin. Mutta he joutuivat sitoutumaankin tiestöön. 64 kilometriä muistaakseni pitkä kolonna sieltä Valko-Venäjän rajalta kohti Kiovaa jumittui viikoiksi paikoilleen. Onko Jarmo maasodankäynnissä vuodenajoilla tai olosuhteella merkittävä rooli tai onko sillä suurta merkitystä, koska hyökätään tai miten puolustetaan?

JARMO MATTILA:

Kyllä sillä on. Että jos karkeesti vaikka lähtis vuoden alusta pilkkomaan ja miettis tonne Ukrainaan sitä, niin tuossa tammi-helmikuussa, jos maa olisi ollut roudassa, mitä se ei nähtävästi kovin tänä vuonna ollut, et siellä ei ollut kunnon routaa, niin se olis ollu semmonen otollinen aika aloittaa hyökkäys. Mutta mitä pitemmälle kevättä mentiin, maaperä meni pehmeeks, lumet suli. Niin niin kuin siellä on kuvia nähty, niin vaunut ja kuorma-autot on kiinni mudassa. No, sitte tulee seuraava vaihe, kun alkaa kasvillisuus heräämään. Maasto alkaa kuivamaan, kun lehti tulee

puuhun, mut se taas tarjoaa puolustajalle paremmin suojaa. Sellaisilla alueilla, missä on peitteistä kasvustoa, niin tarjoaa puolustajalle paremmat mahdollisuudet taistella. Hyökkääjille seuraava ehkä semmonen mahdollinen vaihe tulis tuossa vaiheessa, kun lehti alkaa taas tippumaan, mutta ennen, ku syyssateet alkaa. Tossa alkusyksystä. Siellä voisi olla mahdollisuus taas, tämmönen otollinen hyökkääjälle parempi aika. Mut sitten, kun alkaa taas syyssateet ja maasto pehmennee, niin taas tason hyökkääjälle epäedullista.

MARKO PALOKANGAS:

No, mitenäs Inka ilmatoiminnan kannalta? On sitte hyökkää tai puolustaja, mikä merkitys olosuhteilla, säällä, vuodenajalla on?

INKA NISKANEN:

Mun näkemyksen mukaan vähäisempi merkitys. Mutta kyl sitä merkitystä sitten kuitenkin löytyy. Tähän liittyy sellainen seikka, että näyttää siltä, että Venäjän ilma-avaruusvoimien tarkkuusaseiden tai niin sanottujen täsmäaseiden varannot ei oo ollu merkittävän suuret. Ne on käyttäny sitten rautapommeja eli ohjaamattomia pommeja, mikä sit taas tarkoittaa sitä, että pitää päästä toteuttaa nää hyökkäystehtävät näköyhteydessä maaliin. Mitä tää nyt sitte ihan kansan kielellä tarkoittaa, niin pitää pitää lentokoneesta, joka aikoo pommittaa kohdetta, niin pitää ohjaajan silmällä nähdä maali, mihin aikoo pudottaa. Ja nyt sit, jos on niin, et on heikko näkyvyys tai pilveä, nyt pitää päästä sinne pilven alle toteuttaa tehtävä.

Vastaavasti vaikka lennokki, jolla on optinen sensori, jolla se etsii maalia. (--) [0:34:44] Bayraktar-lennokki lentää 5-6 kilometrin korkeudessa. Jos siinä sen alapuolella on pilvi, niin sit sepä ei sitten taas nää kamerallaan tai sensorillaan niin nää pilven läpi näit maaleja. Eli kuitenkin ilmasodankäynnissäkin tällaisilla olosuhteilla on kuitenkin merkitys. Vuodenaika ei sitten niinkään. Ja ihan modernein kalusto tarkkuusaseilla, niin sitten tää olosuhteiden merkitys on sitten olematon.

MARKO PALOKANGAS:

Viittasit tähän Venäjän asevoimien käyttämiin lyhyisiin keskipitkän matkan ohjuksiin, ilmasta maahan -aseisiin. Joidenkin arvioiden mukaan niitten onnistumis- tai osumisaste on ollut vain 30, 40 prosenttia luokkaa, joka on varsin alhainen. Siinä saattaa olla monia syitä, enkä sitä nyt kysykään sinulta, et mikä on yksittäinen syy, koska sellaista ei varmasti ole, mutta tää on hyvin mielenkiintoinen yksityiskohta. Mitenäs Iiro näet merisodankäynnissä, onko olosuhteilla, vuodenajoilla merkitystä?

IIRO PENTTILÄ:

Aallonkorkeus ehkä se merkittävin varsinkin maihinnousun osalta uivan kaluston. Että syksy varmaan huonoimpia ajankohtii, mut niin kuin tässäkin nähtiin kevään

aikana niin kovii tuulia tuol Mustanmeren pohjoisosas on ollu ja Odessan rannat on ollu hetkittäin, ettei maihinnousu ois ollu mahdollinen toteuttaa. Mutta ehkä vähiten sää vaikuttaa tohon merisodankäyntiin.

MARKO PALOKANGAS:

Sotaa on todellakin käyty kohta 100 vuorokautta. Tätä vaihetta sotaa. Tietysti kahdeksan vuotta sitä ennen Krimin anneksaatiosta lähtien. Nyt olemme nähneet useita eri tekijöitä, jotka ovat kenties olleet hieman toisenlaisia kuin mitä kovimmatkaan sotataidolliset analytytikot odottivat. Tästäkään sodasta ei tullut siis kybersotaa, joka ratkaistaan verkoissa ja lamautetaan yhteiskunnan infrastruktuuria. Maa-, meri- ja ilmavoimia käytetään vaan maan miehittämiseen, joka operaationa olis ollut kovin lyhyt tai ratkaiseva. Sota on mielenkiintoinen asia. Siihen liittyy aina jotain uutta, ja tästäkin sodasta varmasti olemme oppineet. Niin ikävä kuin se sota ilmiönä onkin ja karmea humanitaarisesti, mutta asiantuntijoina tietysti olemme saaneet paljon tästä oppia.

Tuhannet kiitokset teille kaikille keskustelusta. Kiitos sinulle Jarmo.

JARMO MATTILA:

Kiitos.

MARKO PALOKANGAS:

Kiitos sinulle Inka.

INKA NISKANEN:

Kiitos.

MARKO PALOKANGAS:

Ja Iirolle myöskin kiitokset.

IIRO PENTTILÄ:

Kiitos.

MARKO PALOKANGAS:

Me jatkamme keskustelua ja ennen kaikkea me jatkamme tämän sodan analysointia, tarkkailua ja myöskin kommentointia, mikäli niikseen tulee, jos me voimme vain jotakin ymmärrettävästi kertoa. Tämä podcast-sarja on yksi tapa välittää sitä asiantuntijoiden tietoa. Kiitoksia.

[musiikkia]